

INCLUZIUNEA TINERILOR NEET – CHEIA SUCCESULUI LA NIVEL NAȚIONAL

NEET INCLUSION – THE KEY TO SUCCESS AT THE NATIONAL LEVEL

CZU: 37.043.2-053.6:303.433(478)

Olga CERNELEV¹

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Roman BANARI²

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

ABSTRACT. *Youth place in the labor market has been a topic of great interest to the European Union and Republic of Moldova for many years. Being „NEET” is obviously a waste of the potential of young people, but it also has a social and economic impact on the entire country. This article analyzes young people who are not in employment nor in education or training (NEET) in the Republic of Moldova through taking into consideration European Union recommendations and measures.*

Key words: *Youth, NEET, education, employment, policies*

REZUMAT. *Angajarea tinerilor în câmpul muncii rămâne un subiect de interes major atât pentru Uniunea Europeană, cât și pentru Republica Moldova. Categoria „NEET” reprezintă o problemă legată de risipa potențialului uman și posedă un impact social și economic asupra întregii țări. Prezentul articol evaluează situația tinerilor care nu sunt angajați și nici nu urmează studii sau formare (NEET) în Republica Moldova, ținând cont de recomandările și măsurile europene.*

Cuvinte-cheie: *Tineret, NEET, educație, angajare în câmpul muncii, politici*

1. Introducere

Conceptul “NEET” este utilizat la scară largă drept indicator pentru politicile orientate către tineret cu privire la ocupare, educație, formare și incluziune socială în cele 27 de state membre ale Uniunii Europene (UE) începând cu anul 2010 [2].

În general, termenul “NEET” ar putea fi conceptualizat drept „procentul populației dintr-un anumit grup de vârstă și sex care nu este angajat și nu este implicat în educație sau formare continuă” [3]. Acesta a fost pentru prima dată menționat, în mod expres, în anul 1996 în Marea Britanie, fiind evaluat drept o noțiune ce are o conotație negativă și discriminatorie față de un grup de populație. Mai târziu, acest termen a fost utilizat în discuțiile politice europene în cadrul inițiativei „Tineretul în mișcare” a Strategiei Europa 2020. Termenul viza categoria de vârstă cuprinsă între 15-24 de ani, fiind ulterior extinsă pentru persoanele cu vârste între 15 și 29 de ani [3].

În Republica Moldova, termenul “NEET” a apărut pe agenda politică abia în anii 2018-2019, încât la nivel național se înregistrează o rată sporită a acestui indicator, ceea ce face țara noastră să fie mega vulnerabilă din punct de vedere economic, social și politic.

2. Metodologia cercetării

Articolul prezintă unele particularități specifice tinerilor NEET și vine cu recomandări privind modurile de soluționare a problemelor cu care această categorie de populație se confruntă. Metodologia de cercetare a îmbinat analiza documentară a datelor statistice și a datelor cantitative disponibile pentru Uniunea Europeană și Republica Moldova. A fost efectuat un studiu retrospectiv cu privire la profilul tinerilor NEET precum și unele repere legate de educație și angajarea în câmpul muncii.

3. Rezultate și discuții

¹ Olga CERNELEV, Dr.în.șt.med., master în economie, USMF “Nicolae Testemițanu” ORCID: 0000-0003-4325-0977 olga.cernelev@usmf.md

² Roman BANARI, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, corespondenta@cntm.md

În general, la nivel național este promovată o politică de tineret bazată pe documentele de politici ale Consiliului European, asumate în Strategia Sectorului de Tineret 2030 ce accentuează rolul tinerilor și organizațiilor de tineret în construcția democrației participative și a societății moderne. Urmând imperativul integrării europene, Republica Moldova se aliază la tendințele de dezvoltare a lucrului de tineret asumate de Uniunea Europeană prin Agenda UE privind lucrul de tineret: Obiectivele de tineret ale UE și Strategia de tineret a UE pentru anii 2019-2027 și abordează tinerii și structurile de tineret ca actori importanți în procesul de realizare a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și atingere a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. (5, 6, 7)

Datele statistice relevă că, în anul 2021, populația din categoria NEET cu vârsta cuprinsă între 15-29 ani a constituit 13.5% persoane în Europa în comparație cu 30.4% persoane în Republica Moldova, fapt ce denotă o depășire considerabilă a mediei europene. (1, 2)

Potrivit EuroStat, tinerii NEET din grupul de vârstă de 15-29 ani constituie 23.7% persoane în Italia, 20.1% persoane în România și 19.8% persoane în Grecia. Totodată, cele mai scăzute rate pentru acest indicator se înregistrează în Țările de Jos – 5.9% persoane, Suedia – 6.2% persoane și Slovenia – 7.2% persoane. (2)

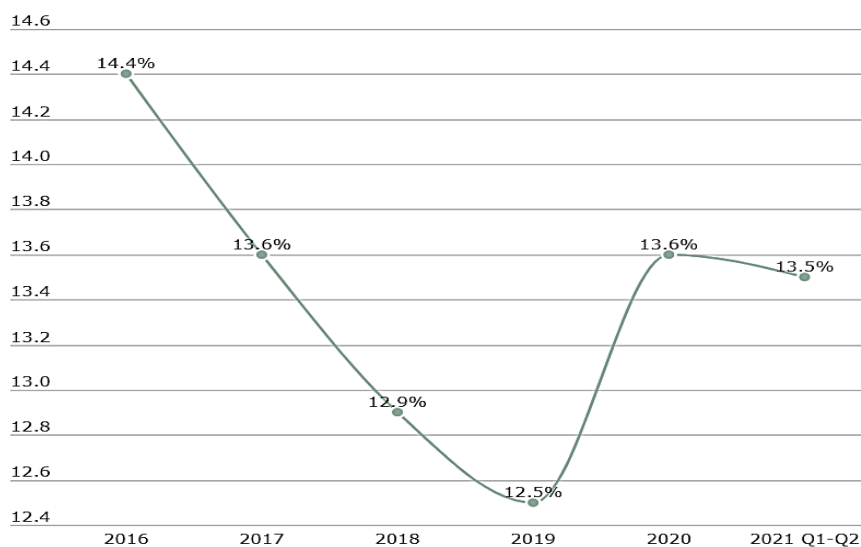

Figura 1. Rata tinerilor NEET cu vârsta cuprinsă între 15-29 ani în țările membre ale Uniunii Europene, % [1]

Ponderea NEET înregistrează valori înalte pentru tinerii din Republica Moldova. Astfel, măsurile de prevenire și combatere a fenomenului NEET în Republica Moldova devin prioritare, încât sunt destinate asigurării participării active a tinerilor în domeniile culturale, sociale, economice și politice ale societății (Fig. 2).

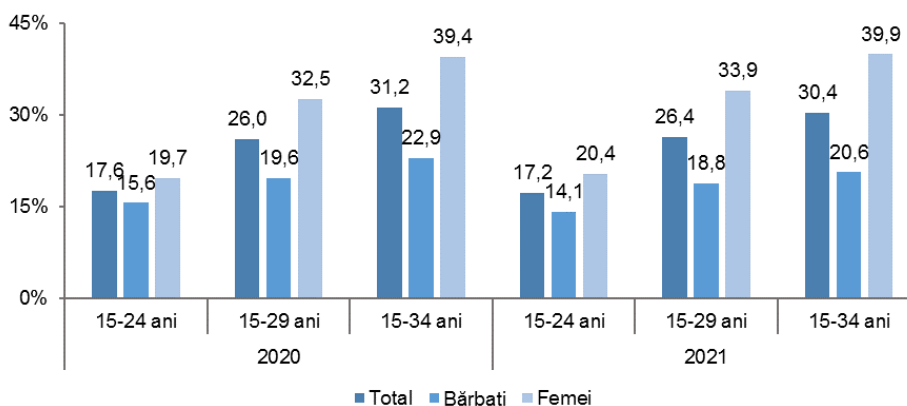

Fig. 2. Ponderea tinerilor NEET pe grupe de vârstă și gender pentru anul 2020-2021, % [1]

Educația posedă un rol extrem de important în dezvoltarea societății. Competențele pe care le obțin tinerii devin standardul de măsurare al calității serviciilor educaționale, în special ce ține de angajarea în câmpul muncii.

La nivel național, au fost implementate o serie de inițiative focusate pe sporirea eficienței studiilor astfel, încât să ofere utilitate practică beneficiarilor, dar continuă să existe lacune. În acest context, pentru fortificarea sistemului de educație și asigurarea tranziției eficiente a tinerilor din sistemul educațional în câmpul muncii se impun a fi luate măsuri emergente.

Potrivit Programului internațional de evaluare a elevilor (PISA), calitatea rezultatelor predării și învățării rămâne o preocupare serioasă, în special în școlile rurale, unde mai mult de 1/2 dintre elevi nu ating niveluri minime de competență la științe, citire și matematică. Diferențele de performanță academică se corelează strâns cu statutul socioeconomic al elevilor [4].

Conform datelor Biroului Național de Statistică, fiecare al șaselea tânăr în vârstă de 15-24 ani (17.2%), peste un sfert din tinerii de 15-29 ani (26.4%) și aproape fiecare a treia persoană în vârstă de 15-34 ani (30.4%) nu au fost cuprinși nici în procesul de educație (formal sau non-formal), nici în ocupare. Pentru toate trei grupe de vârstă, valoarea acestui indicator a fost mai înaltă în rândul femeilor în comparație cu bărbații (Figura 3).

În funcție de nivelul de instruire absolvit, rata șomajului înregistrează valori mai ridicate în rândul tinerilor cu un nivel de instruire mediu – 5.2% urmați de tinerii șomeri cu nivel scăzut de instruire – 4.2% și cei cu nivel de instruire superior – 2.8%, fapt ce denotă că nivelul de educație influențează direct angajarea tinerilor în câmpul muncii la nivel național [1].

Potrivit unui sondaj de opinie, nouăzeci de procente din tineri își doresc ca programele de studiu să conțină mai multă practică decât teorie, iar 58% din tineri ar dori să aibă profesori practicieni. Totodată, 25% din persoane ar vrea ca universitatea să le fi oferit posibilitatea unui portofoliu ori vreo modalitate de a fi dobândit la absolvire acel minim an de experiență cerut de obicei de angajator [8].

În acest context, sistemul de educație din Republica Moldova trebuie să se implice în formarea tinerilor pentru piața muncii, îndeosebi pentru acele tipuri de locuri de muncă disponibile, iar una din soluțiile viabile în acest sens ar fi implementarea programelor de stagii practice/internship-uri plătite precum și dezvoltarea învățământului de tip dual la toate nivelele de educație, nu doar în învățământul profesional și tehnic (VET).

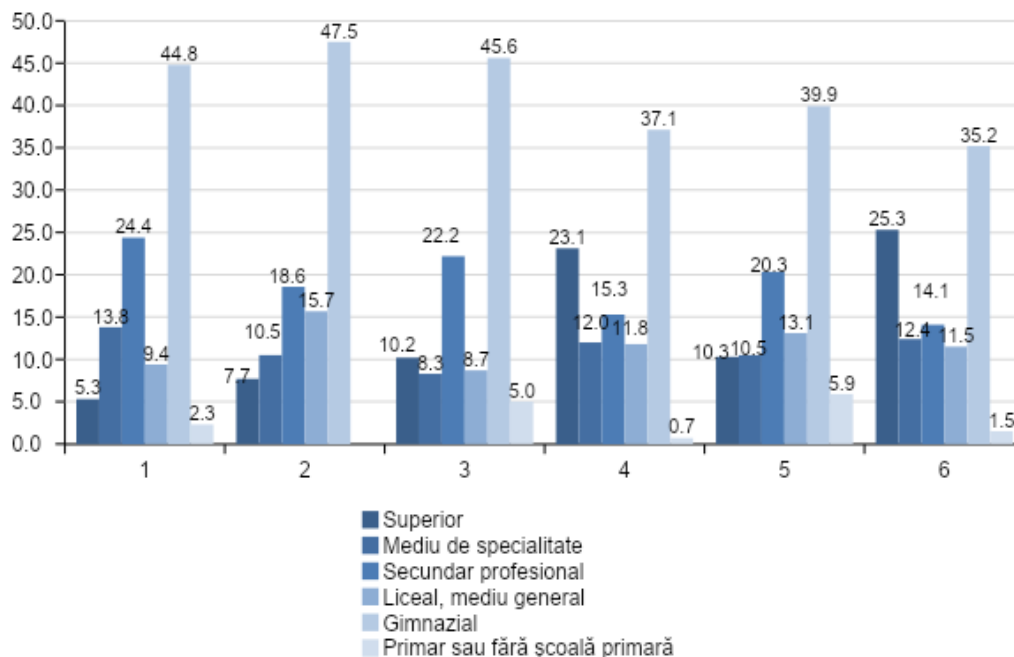

Fig. 3. Ponderea tinerilor NEET pe grupe de vârstă și gender în funcție de nivelul de instruire pentru anul 2021, % [1]

Criza economică din perioada anilor 2008-2013 a dus la sporirea nivelului de șomaj în rândul tinerilor din Uniunea Europeană. Potrivit datelor statistice, acest indicator a crescut cu peste 40% în multe țări din Uniunea Europeană, fapt care evidențiază că, tinerii sunt mai vulnerabili la recesiune economică decât alte grupe de vârstă. În acest context, autoritățile internaționale au căutat noi modalități de monitorizare și analiză a prevalenței vulnerabilității tinerilor pe piața muncii, iar reducerea șomajului și angajarea efectivă a acestei categorii de populație a devenit o prioritate pe agenda politică. [2]

În aprilie 2013, a fost adoptată propunerea Comisiei Europene adresată Consiliului Uniunii Europene de punere în aplicare a unei “Garanții pentru tineret” în toate statele membre. Scopul principal al documentului menționat era orientat spre reducerea numărului de persoane NEET. Totodată, inițiativa garanta faptul că, toți tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani beneficiază de o ofertă de calitate pentru angajarea în câmpul muncii, educația continuă, ucenicie sau stagiul în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la încheierea formării. Astfel, s-a observat că, introducerea “Garanției pentru tineret” în statele membre, prin inițiativa privind ocuparea forței de muncă a contribuit la îmbunătățirea situației și reducerea numărului de persoane din această categorie [2].

La 7 decembrie 2016, Comisia Europeană a lansat inițiativa “[Investiția în tinerii Europei](#)”. Având în vedere impactul pozitiv al “Garanției pentru tineret”, Comisia UE s-a orientat spre stimularea și extinderea finanțărilor disponibile pentru “Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor până în anul 2020” pentru a încuraja mobilizarea mai eficientă a acestei categorii de populație [2].

În anul 2018, a fost adoptată o nouă Strategie a Uniunii Europene pentru tineret care stabilește un cadru de cooperare cu statele membre cu privire la politicile de tineret pentru perioada anilor 2019-2027. Strategia se concentrează pe trei domenii de acțiune de bază, centrate în jurul cuvintelor „angajați, conectați, împuterniciți” [2].

Pentru a sprijini redresarea economică în urma pandemiei, la 1 iulie 2020, Comisia UE a lansat un pachet de sprijin pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri pentru a oferi o „punte către locuri de muncă” pentru următoarea generație. Comisia a înaintat o propunere de recomandare privind consolidarea „Garanției pentru tineret” ce ar înlocui inițiativa din anul 2013. Aceasta extinde intervalul de vârstă acoperit de “Garanția pentru Tineret” de la 24 ani la 29 de ani [2].

Piața muncii este într-o continuă dinamică, iar sistemul educațional trebuie să le dezvolte tinerilor o autonomie în învățare, pentru ca aceștia să fie oricând pregătiți să învețe lucruri noi. În acest sens, adaptarea educației la cerințele pieței muncii ar trebui să reprezinte o prioritate a sistemului de învățământ la nivel național, iar măsurile de intervenție propuse ar soluționa pe deplin tranziția tinerilor din educație în câmpul muncii. În același timp, se recomandă și implementarea serviciilor specializate de tip “outreach” pentru identificarea și angajarea tinerilor NEET care ar servi drept măsură de rezervă.

În Republica Moldova, categoria tinerilor care fac parte din ocupare și în același timp, participă la procesul de educație/formare reprezintă un grup mic de persoane. Conform rezultatelor Anchetei Forței de Muncă, în raport cu statutul activității curente realizate în anul 2021, peste o treime din tinerii cu vârsta de 15-34 ani au fost ocupați (37.3% sau circa 244 mii de persoane), adică aveau un loc de muncă, circa 2.0% (11 mii) erau șomeri și restul - 61.0% (peste 398 de mii) erau inactivi din punct de vedere economic (persoane în afara forței de muncă). În rândul celor din urmă, peste 42.0% erau încadrați în sistemul național de învățământ [1].

Tinerii cu vârsta de 15-34 ani încadrați în câmpul muncii preferă mai degrabă un loc de muncă plătit (80.2% au lucrat în calitate de salariați) decât o activitate pe cont propriu/non-salariată (19,8%). Din totalul tinerilor care lucrează - 4.2% au urmat și o formă de instruire (formală) în cadrul sistemului național de învățământ. Circa ¼ din tineri (23.8%) au locuri de muncă informale, iar în rândul tinerilor salariați - 8.2% lucrează fără a avea un contract individual de muncă. Practica de angajare fără perfectarea contractelor individuale de muncă (în baza unor înțelegeri verbale) este mai frecventă printre bărbații salariați (10.6%) decât printre femeile (5.4%) [1].

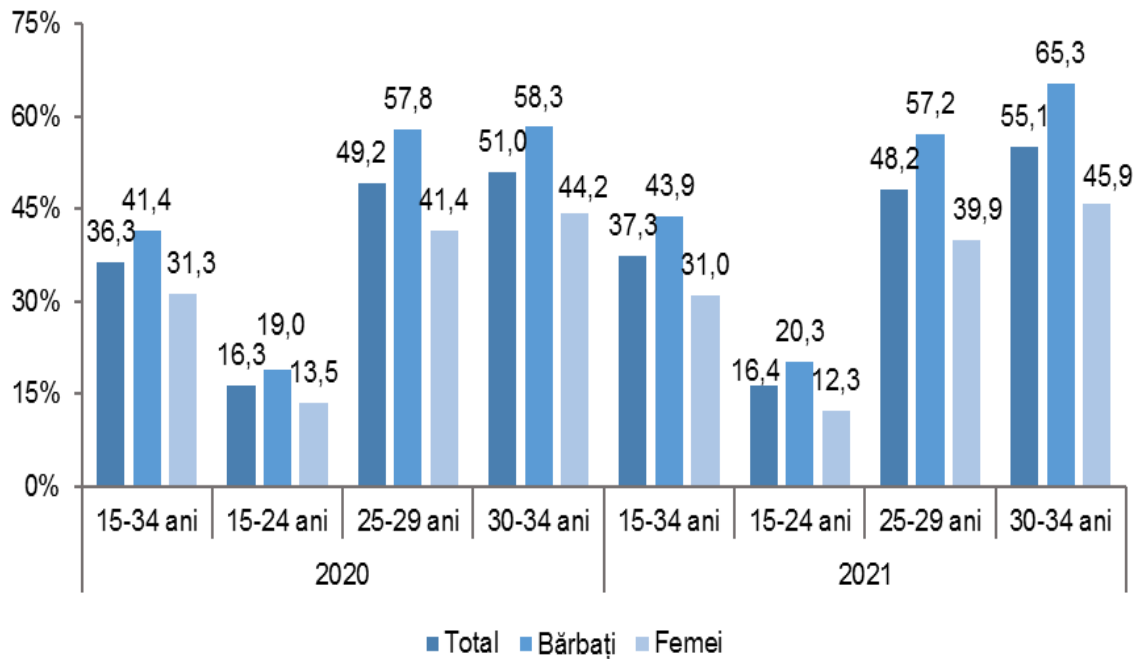

Fig. 4. Rata de ocupare în rândul tinerilor în funcție de gender pentru anii 2020-2021, % [1]

De asemenea, fiecare a 8-a persoană tânără ocupată (11.9%) a declarat că ar dori să schimbe situația în raport cu locul actual de muncă, motivul principal fiind nivelul nesatisfăcător al veniturii/remunerării [1].

Rata de ocupare la tinerii de 15-24 ani a constituit - 16.4% pe când la cei de 25-29 ani și 30-34 ani indicatorul a înregistrat valori de 3 ori mai înalte (48.2% și, respective - 55.1%), fiind practic mai mare decât media pe țară (39.8% pentru populația de 15 ani și peste) [1].

Totodată, în anul 2021, rata șomajului printre tineri a fost mai mare în comparație cu alte grupe de vârstă sau media la nivel de țară. Astfel, acest indicator a constituit 4.1% la tinerii în vârstă de 15-24 ani și 5.7% în rândul celor în vârstă de 15-29 ani. În șomaj de lungă durată (12 luni și mai mult) s-au aflat 21.1% din totalul șomerilor de 15-34 ani [1].

Deși încă din anul 2010, la nivelul Uniunii Europene este abordat subiectul privind șomajul ridicat în rândul tinerilor, Republica Moldova nu a acționat decât în ultimul moment. Preocuparea pentru tinerii NEET este relativ recentă, iar datele statistice relevă dimensiunea acestei probleme la nivel național. Consecințele excluziunii sociale a tinerilor din categoria NEET asupra participării civice și politice reprezintă o problemă majoră. Printre acestea se numără: absenteismul electoral, scăderea participării democratice, reducerea încrederii în instituțiile publice, stigmatizarea socială, etc.

În rezultatul evaluării situației tinerilor NEET, au fost identificate o serie de probleme care necesită adoptarea unor măsuri urgente de prevenire și combatere a fenomenului NEET la nivel național. Printre acestea se regăsesc: nivelul scăzut de școlarizare datorat abandonului școlar, oferta educațională nu este adaptată la nevoile pieții, lipsa sau insuficiența abilităților și a competențor practice, accesul limitat la informații, existența locurilor de muncă neatractive, lipsa serviciilor specializate de identificare și angajare a tinerilor NEET, etc. Astfel, consilierea și orientarea în carieră devin esențiale pentru a-i face pe tineri conștienți de potențialul lor și de competențele pe care le dețin și pentru a le crește încrederea în sine. Aceștia trebuie să aibă acces la diverse teste prin care pot afla mai multe despre propria persoană în timpul fiecărui ciclu de studii. În plus, sistemul de evaluare al elevilor/ studenților trebuie centrat exclusiv pe analiza dobândirii competențor. Astfel, intervenția statului în domeniul tineret, în special legată de incluziunea socială a tinerilor din categoria NEET este esențială pentru a asigura dezvoltarea serviciilor calitative și accesibile precum și a oferi oportunități de dezvoltare multilaterală. acestei categorii de populație.

Pentru incluziunea socială a tinerilor din categoria NEET propunem Matricea din Figura 5.

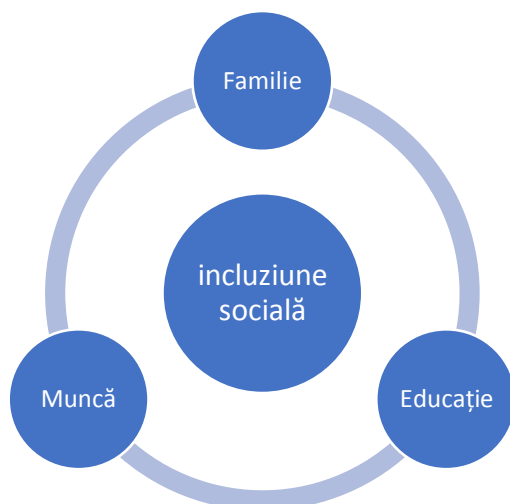

Figura 5. Matricea de incluziune socială a tinerilor NEET (elaborat de autori)

Incluziunea socială a tinerilor NEET la nivel familial prevede informarea și consilierea părinților privind rolul educației și importanța finalizării studiilor, angajării în câmpul muncii și formării profesionale continue. În acest sens, pot fi realizate întâlniri, ședințe, vizite de studiu la angajatori și organizații negurnamentale, etc.

Incluziunea socială a tinerilor NEET prin educație constă în informarea, asistența și consilierea tinerilor cu privire la importanța integrării pe piața muncii, orientarea profesională și dezvoltarea culturii muncii. În acest scop pot fi realizate: platforme de educație în parteneriat cu școli, universități, ONG-uri și angajatori (stagii de practică plătite, vizite de studiu, extinderea programului de educație duală la toate nivelele de învățământ, încurajarea voluntariatului, cursuri de formare și consiliere pentru plasarea în câmpul muncii, etc.); extinderea programelor educaționale care asigură continuarea studiilor indiferent de momentul abandonului școlar: programe de tip “a 2-a șansă”, de educație non-formală; desfășurarea de ore de educație financiară (antreprenoriat), organizarea de ateliere de lucru (ghidarea în carieră) cu lucrătorii de tineret și specialiștii Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă, etc.

Incluziunea socială a tinerilor NEET prin muncă constă în informarea și consilierea angajatorilor cu privire la necesitatea realizării de parteneriate cu instituțiile de învățământ în scopul îmbunătățirii curriculei în funcție de cerințele pieței, realizării de stagii practice plătite și angajării ulterioare. Totodată, ca măsură activă de angajare a tinerilor NEET se impune implementarea serviciilor specializate de tip “outreach” pentru identificarea și angajarea acestei categorii de populație.

4. Concluzie

În contextul celor prezentate putem concluda că, schimbarea necesită a fi realizată la nivel de gândire per ansamblu. Astfel, fiecare actor din societate, organizație, instituție de stat, etc. trebuie să aibă menirea să informeze și să sensibilizeze angajatorii privind importanța implicării și participării active a tinerilor din categoria NEET în domeniile culturale, sociale, economice și politice ale Republicii Moldova.

Referințe:

1. Biroul Național de Statistică. Ancheta Forței de Muncă. (2021). https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2021-9578_59664.html (accesat 14.02.2023)
2. EuroStat. Raportul privind tinerii din categoria NEET în Uniunea Europeană. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training (accesat 14.02.2023)
3. EuroStat. Definiția NEET: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_\(NEET\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_(NEET)) (accesat 14.02.2023)

4. Programul Internațional de Evaluare a Elevilor (PISA, 2018). <https://mecc.gov.md/ro/content/rezultatele-inregistrate-de-republica-moldova-programul-international-de-evaluare-elevilor> (accesat 15.02.2023)
5. Proiectul Strategiei de dezvoltare a sectorului de tineret “Tineret 2030”. <https://mecc.gov.md/ro/content/elaborarea-strategiei-de-dezvoltare-sectorului-de-tineret-tineret-2030> (accesat 14.02.2023)
6. Rezoluția 2018/C 456/01. Strategia de Tineret a Uniunii Europene pentru anii 2019-2021. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42018Y1218\(01\)&qid=1578414694481&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42018Y1218(01)&qid=1578414694481&from=EN) (accesat 14.02.2023)
7. Rezoluția CM/Res(2020)2. Strategia Uniunii Europene “Sectorul Tineret 2030”. <https://www.coe.int/en/web/youth/youth-strategy-2030> (accesat 15.02.2023)
8. Sondaj de opinie privind angajarea în câmpul muncii (2022). <https://www.zdg.md/blog/editoriale/trei-pasi-spre-angajare-de-pe-bancile-universitatii/> (accesat 15.02.2023)